

עין משפט ונר מצוה

יז א מתי פ"א מהל' י"ט הלכה כג סמג לאוין עה טושיע' א"ח ס' תקי סעף' א':

יח ב מתי שם טושיע' שם סעף' ד':

יט ג מתי פ"ט מהל' שבת הלכה כ סמג לאוין עה טושיע' א"ח ס' שא סעף' לט: בד מתי שם טושיע' שם סעף' וד יס' יא סעף' א':

כא ד מתי פ"ג מהל' י"ט הלכה ז סמג לאוין עה טושיע' א"ח ס' תקי סעף' ד: בב ז מתי פ"ו שם הלכה ח סמג שם טושיע' שם ס' תקבל סעף' א':

בג ז מתי פ"ב מהל' שבת הלכה ז טושיע' שם ס' שדי סעף' ד':

בח ב טור א"ח סימן שלט: בה ז מתי פ"ח מהל' שבת הלכה ז ופ"א הלכה ח סמג שם טושיע' שם סעף' י סעף' ט:

בז י מתי פ"ח שם ופ"ג מהלכות י"ט הלכה ח סמג שם טושיע' שם סעף' טו:

בז כ ל מ ז מתי פ"ח מהל' שבת הלכה ז ופ"א הלכה ח סמג שם טושיע' שם סעף' י ו"א:

בח ב ע מתי פ"ב שם הלכה ג טושיע' שם סעף' י: בגב פ מתי שם סמג שם טושיע' א"ח ס' שטו סעף' ג':

ל צ טושיע' שם סימן שש סעף' יג:

לא ק טושיע' שם סעף' די:

הגהות הגר"א

[א] בבשנה ומסנינן את היין. ג"כ ללל כמ"ש גמ' וקמרי כסודרין לאסוקי משמרת דלמי' ומשמרת דגמרא היינו סודר כן ספק הענינים אלל הניור כמב דכ"ש נמשמרת דמותר וקמרי סודר דמיט צו אסור משאכ' נמשמרת כמ"ש בגמרא ומיט ס' והכשרי'א פירש דקמרי סודרין דלפלי עסור מותר (ועמ"ס רבינו אל"ח ס' שט:) [ב] רש"י דכ"ה וימנ כגמרא דלכל ס' דכ"ה יוסל ס' ג"כ והיין דווקא יוסל (ועמ"ס רבינו גל"ח ס' שט:)

מוסף רש"י

מת ביו"ט ראשון כו'. מת המנוח לקבור, אל יו"ט ראשון הוא כו' (ובצ"ח). מה שאין כן בבבבא. לענין כלה אל הקול' ביו"ט שני דכ"ה להשות' לל גלות, דלול ר"ה נולדה בזה אסורה כו' (שם) דקדושה אחת היא ולל הקול' ביו"ט שני של ר"ה חלל לענין כול' בלגד (שם בבא). ונתנין ביצה במסנת' של חדרל. ומסנה כחוט' יושל מלאוין (ועי' קידא). לתוך המשמרת. שממנין זה שמרם (ועי' קס:).

מוסף תוספות

א. שכופין ישראל לעשות מלאכה וכשחור יו"ט מניחין אותם. חוט' כלה ו. ד"ה והלכה. ב. במלארין שמת אדם אחד ביו"ט שני. חוט' כלה ו. ד"ה והלכה. ג. לפי שיש בזמן הזה יהודים המתעסקים במלאכת השירים. חוט' ה"ל"ש. ד. ביו"ט. חוט' ה"ל"ש. ה. תמורה. מדרס. ו. לגבי אבנט. חוט' ה"ל"ש. ז. ומהיה מילתא מאי מקשה במתניתא דרשכר לרב אהי. דהא במ"י משקין (מ"ק יב:) אוקימנא כתיאי דאמרי' שוחנין קמח במורעד לצורך המורע, שלא לצורך המורע אסור, ודריך עלה מהא ברייתא דרשכר, ופרקינן תנאי הוא דתניא אין מערימין בכך, ר' יוסי בר' יהודה אומר מערימין. [וי"ל]. ריטב"א. ו. דהלכתא. ריטב"א. ו. ומור"ה פריכין מינה. ריטב"א. י. דמייתי ההם (קמח:) בשר תפוח בשר מליח ורג מליח וחפל. רשב"א. יא. דא"כ לימא בשר מליח. רשב"א. שרי לטלטלו, דג תפל אסור לטלטלו. ריטב"א. יב. דמיירי בעץ שתולין בו הבשר ותורת כלי עליו. חוט' ה"ל"ש. ג. [ו] ירגילות הוא להצניעו. רשב"א. יד. וכל שנשחמש בו ודוקי לבין העצים. ריטב"א.

צולל ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא. ואם בין הגיתות הוא, שערדין היין תוסס ואינו צלול, טורד אדם חבית יינה ושמריה בשבת ואינו חושש ואפילו אליבא דרבנן, וליכא דפליג בהא. ומסנינן את היין בסודרין. אמר רב שמי בר חיאי ובלבד שלא יעשה גומא. פ"י שלא ימשוך קצות הסודר למעלה וישאר כמו גומא באמצעיתו. ובקפופה מצריה. ואמרינן שמיה דרב שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח, שכן מצינו באהלי טומאה טפח, וכל מקום שיש בו חלל טפח כאהל חשב, ואין עושין עראי לכתחילה בשבת. פיראנקא, פ"י כסוי כפי הקנקן ויש בו נקבים קטנים קטנים לטנן בו היין כאשר יציקוהו בקנקן. אם יהיה זה הכיסוי בחצי פ"י הכלי אינו מסנן, אם הוא בכל הפה של כלי הוא מסננת ונראה כמשהו היין במשמרת. וי"א פרונקא, מטילת של בגד שעשאו לכסור כובא, כדאמרינן בתחילת במה טומנין מ"ש מפרונקא דמר. ואומר עוד בעי' פרק אין ממינין בהמה בפונקאות, פ"י ליה חמורא בכובה ציירה בפרונקא, לוי נישאר לוי אין בכלי, קשר פי הכלי בסבורטוט. נ"י נהדוק צבתא בפומא דכרוא מוך חדש וכדמיה לו, והוא מלשון מצאן צבתים או כרכות. וי"א לוף של דקל וכדמיה לו. ונתנין ביצה במסנת' של חדרל. תני יעקב קרחה

קלמ':

יום טוב שני יתעסקו בו ישראל^[א]. וצ"ה (ד' ו.) מסקינן דמר הך מילתא אמר רבינא האידנא דאיכא חצרי חיישינן פירוש^א ולא יתעסקו צו ישראל פן ילוו עליהם חצרי לעשות מלאכה ציו"ט כיוון שראוין שעושין בשביל מת ומעשה היה^ב והוליוו מת חוך לתחוס ציו"ט

והלכו אחריו צסוקים להתעסק במת וכעס ר"מ אף על ההולכים ברגל בלא צסוקים ושמע רבי דטעמו משום דמסיק רבינא האידנא דאיכא חצרי ולידין לאע"ג דליכא למיחש יש לאסור כיוון דמסיק הכי גס' יש לירא פן ילוו השרים להתעסק במלאכתן ולכתוב מה שהם רוצים^ג ושלח להם ר"מ צני בשכר אינם צני תורה צני מלאוין ^(ו) (אותה העיר) צני תורה^ד (ט):

ציצית חשיבי וְאֵא בַּמָּא. שאינם מצוטלנין לפי שחשודים הם בענייני שעדמנו לימן צטלים צינים רביעית כך פ"י ר"ח: הא לא חשיבי וצטלי על זה סמך רבי להניח בצצנטו רלועות התלויות צו ויש שקוסרים בהם צמי שוקים דצטלי דלא חשיבי כולי האי: **מאי שנא** מהא דתנאי בו. פ"י^א ״וּסְלִי כְרֵבִי יוֹסֵף צַר״ יהודה דלמר מערימין לעיל צפ' כל כתיבי ^(דף קח: טו):

תלא רבישרא בו'. לא כפירוש הקונטרס דפ"י צמר מליח שחלו ליצשו דהל"ל הא צפרק מפנין דמה שיך הכא ועוד^א למה מזכיר תלא ועוד מוכח לעיל צפרק מפנין ^(דף קח:). דלג מליח נמי חזי לאומאלא ועוד דהכא צטלטול איירי ואמרינן לעיל דלא צמוקלא לעטלל סבר לה כר"ס ורבה כפי' הערוך דמשום תלא נקטינא^ב וצלא צשר אלא תלא דצשרא לא ממאס^ג ושרי לעטלוני ^וש'ל דגיס מאס^ד והוי מוקא' מחמת מילאוס והשעתא אחי שפיר צאיסור דחלא כעין כישא דירקא ור' פ"י לנו דלתלא דצשרא רגיל להיות צו תורת מלא' של אצל של דגיס לא משום מוקא' מחמת מילאוס דלא איירי שמעתי' צמוקא' מחמת מילאוס. מ"ר: אצל

אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא מיתיבי רבן שמעון בן גמליאל אומר טורד אדם חבית של יין יינה ושמריה ונותן לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש תרגמה זעירי ל'בין הגיתות שנו: ^אמסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חיאי יובלבד שלא יעשה גומא: ^בובכפיפה מצרית: אמר רב חיאי בר אשי אמר רב ^גובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח אמר ^דרב ^ההאי ^ופרונקא אפולגיה דכובא שרי אכוליה כובא אסור אמר רב פפא ^זלא ניהדק איניש ^ח ^טצינייתא בפומיה דכווני דחביתא משום דמיחוי כמשמרת דבי רב פפא ^ישאפו שיכרא ממונא למנא ^{יא} אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא האיכא ניצוצות ניצוצות לבי רב פפא לא חשיבי: ונותנין ביצה במסנת: תני יעקב קרחה לפי

לכתחילה להדיא בלא הערמה לעצור שם לפני הכל: **מתני'** **נותנין מים**. צצנת ע"ג שמרים הנמונים צמשמרת מצעוד יוס: **כדי שיצולו**. שיהו צלולין לנזב' את היין מפני הקמחים שקורים יי"ש: **צסודרין ובכפיפה מצריה**. העשויה מזורי דקל: **כפיפה**. סל: **ונותנין ביצה צצנת**. שהחרדל נתון בה להסמנן וקולטת את הפסולת ואף הביצה החלמון שלה נוטף ומסמנן עמו והוה ליה לתרדל למראה והחלצון שהוא קשור נשאר למעלה. ורבינו הלוי פירש סינונה של ביצה לתוך תצטיל היא ולא לתוך חרדל ובמסנת' של חרדל הוא דשרי משום שניו יוורד לתוך הקערה שהוא כלי שני ומתלצן התצטיל: **אינומלין**. פשוטין: **לגין**. גדול מכוס וקטן מחצית: **גב'** **טורד**. מערעב: **צין הגסוס שנו**. שכל היינות עכורין ושומין אותן צשמריה הלכך אין כלן מיקון דצללו הכי משמתי: **שלא יעשה גומא**. פ"י הקסודר צפי הכלי כי עוצדא דחול. ר' נמי אחי לדי' חסיתה: **שלא יגביה**. הכפיפה מקרקעית ^(א) כלי המתממן טפח כמדת אהל: **פרונקא**. צגד ששוטחין על גביה יין לכסותה: **אפלגא דכונא שרי**. דללו אולהל היו: **לא ניהדק איניש צינייתא צפומא דכווני דחביתא**. כלי חרס קטן שמערין צו יין מחצית לא ימן צפיו קשין וקסמים צחוקה לפי שאין לך מסנת' גדולה מזו: **שפו שיכרא**. כל היכא דתני לשון שפוי צנחת הוא והפסולת נשאר צשולי הכלי: **והאיכא ניצוצות**. קטנות הנישפות צאחרונה מתוך הפסולת שקורין צריי"ש והנהו מוכחן דצורר הוא: **ניצוצות** צי **רב פפא לא חשיבי**. ^(א) שמוני מטיל שכר היה כדלמרירין צצצא מניע' ^(דף סה:) ובצפסחים ^(דף קיג:) הלכך אינו מקפיד לניצוצות כל כך וכשמגיע לניצוצות משליך הן ופסולתן לתוך ותחילת שפיתן ^(א) מן הפסולת ניכר דלאו צורר הוא: לפי

תולין פרק עשרים שבת

ולא ידענא אי מלפניה. אלס חל יי"ט צע"ש ומת צו ציום ומפני שלא יוכלו להסתעק צו למחר המירו לקצורו ע"י עממיס: **אי מלאחריה**. והוא מת צצצנת ומפני שנשתתא ככר והיה מסריח המירו: **מס ציו"ט ראשון כו'**. מת שנשתתא כגון שמת צצצנת ולמחר היה יו"ט: **מה שאין כן צביצה**. דלחן ר"ה שזה לימים טובים של גליות דלילו ר"ה חמיר יו"ט שני דליה ונולדה בה אסורה צזה: **מסעטף אדם צביצה**. שהוא כסדין ומתעטף צה דרך מלצוש: **ובכספיה**. רלועות התלויות צה ולא אמרינן הך רלועות לאו לצורך עיטוף ניניהו והוה משאוי ההוא שעמא שאין כיסכסין עשויוין אלא לנטומה צחלה: **חייב חטא**. ואילו לא היתה מצייתת כלל לא מייחייב דהא לבושיה הוא. אלמלא הציניות הויין לו משאוי הואיל ואין מלמוות איןן צריכין לה ומן הצגד ממש איןן דליחציבין כוותיה: **חשיבי**. משום דשל תכלת וכן ולא צטלי והוו צה משוי: **מערים אדם על המשמרים ציו"ט**. לרבנן דלמרמי' אין תולין את המשמרת ציום טוב ואוקימנא דטעמא לאו משום אהל אלא משום עוצדא דחולין מערים ותולה דחול ניניהו ומסנן צה שמרים הואיל ונתלית דהא אמרינן נותנין לתלויה ציו"ט: **והוא דסלי צה רמונים**. צרישא דמוכח מילתא דמעיקרא לאו לשמרים תלייה: **מעילין**. צרשיי'ר צלע"ז: **צמועד**. צחולו של מועד: **מערים ושופה מן החדש**. אלמלא בלא שוס הוכחה מותר להערים: **הסם לאו מוכחא מילתא**. דמילתא דאיסורא הוא דהרואה אומר לצורך המועד הוא שאין הכל יודעין שיש לו מן הישן. הכא מוכחא מילתא לאיסור דסתם תולה משמרת לשמרים הוא תולה ואי לא ייחצ צה רימונים צרישא להצניע דלמלא כי ייחצ צה שמרים מוכח דלהכי תלייה: **צרא דסומא**. צלע של שוס: **ומנה צצצוא דדנא**. מקוס שיש צו נקצ צצצית והיין יוצא [ב] ונתנו שם צצצנת לסתוס והוי כמתקן ומערים לכתחילה: **ואומר לאצטועיה**. להאי צרא דתומא מייכוניא.

ועוד עציז אחריתי אול נאזיס צצצנא צספינה רחצה העשויה לעצור המים הנכרי לצד האחר: **וסייר פריה**. ומשמר שם פירות כרמו. ונמאל שהנכרי מעצירו צמים צצצנת: **הערמה צדרבנן היא ה"ג**. הך הערמה לאו צאיסורא דלורייתא הוא אלא צאיסורא דרבנן דל"ג עציז ממש בלא הערמה אדרבנן הוא דעצר הלכך כיון דלורבא מרבנן הוא לא אשמירו עליה דהא לא אחי למעבד כשנכרי מוצא מים. צצצנת ע"ג שמרים הנמונים צמשמרת מצעוד יוס: **כדי שיצולו**. שיהו צלולין לנזב' את היין מפני הקמחים שקורים יי"ש: **צסודרין ובכפיפה מצריה**. העשויה מזורי דקל: **כפיפה**. סל: **ונותנין ביצה צצנת**. שהחרדל נתון בה להסמנן וקולטת את הפסולת ואף הביצה החלמון שלה נוטף ומסמנן עמו והוה ליה לתרדל למראה והחלצון שהוא קשור נשאר למעלה. ורבינו הלוי פירש סינונה של ביצה לתוך תצטיל היא ולא לתוך חרדל ובמסנת' של חרדל הוא דשרי משום שניו יוורד לתוך הקערה שהוא כלי שני ומתלצן התצטיל: **אינומלין**. פשוטין: **לגין**. גדול מכוס וקטן מחצית: **גב'** **טורד**. מערעב: **צין הגסוס שנו**. שכל היינות עכורין ושומין אותן צשמריה הלכך אין כלן מיקון דצללו הכי משמתי: **שלא יעשה גומא**. פ"י הקסודר צפי הכלי כי עוצדא דחול. ר' נמי אחי לדי' חסיתה: **שלא יגביה**. הכפיפה מקרקעית ^(א) כלי המתממן טפח כמדת אהל: **פרונקא**. צגד ששוטחין על גביה יין לכסותה: **אפלגא דכונא שרי**. דללו אולהל היו: **לא ניהדק איניש צינייתא צפומא דכווני דחביתא**. כלי חרס קטן שמערין צו יין מחצית לא ימן צפיו קשין וקסמים צחוקה לפי שאין לך מסנת' גדולה מזו: **שפו שיכרא**. כל היכא דתני לשון שפוי צנחת הוא והפסולת נשאר צשולי הכלי: **והאיכא ניצוצות**. קטנות הנישפות צאחרונה מתוך הפסולת שקורין צריי"ש והנהו מוכחן דצורר הוא: **ניצוצות** צי **רב פפא לא חשיבי**. ^(א) שמוני מטיל שכר היה כדלמרירין צצצא מניע' ^(דף סה:) ובצפסחים ^(דף קיג:) הלכך אינו מקפיד לניצוצות כל כך וכשמגיע לניצוצות משליך הן ופסולתן לתוך ותחילת שפיתן ^(א) מן הפסולת ניכר דלאו צורר הוא: לפי

בשכר במורעד לא מוכחא מילתא, הכא במשמרת מוכחא מילתא דלשמר הוא תולה, ואם תלה בו רמונים אין, ואי לא לא. והא דאמרי ליה לרב אשי על רב הונא בר חיזון, ואמרי לה בר חילון, דהוה שקיל ברא דתומיא ומנח בביירוא דנא, פ"י שהיה נוטל ראש שום ונתתו בנקב של חבית שיוצא ממנו היין, ולא היה מסתפק מאותה חבית אלא מחבית שבאצור, והיה מערים וסותם הנקב בראש השום, והיה אומר להצניע ראש השום אני צריך. ועוד היה הולך ורשן במעבברא וכו', אמר להו רב אשי הערמה מדרבנן היא, והערימה לכתחילה ת"ח לא עבדי. ונותנין המים על השמרים בשביל שיצלו. אמר זעירי נתון אדם יין טורד אדם חבית יינה ושמריה בשבת ואינו חושש ואפילו אליבא דרבנן, וליכא דפליג בהא. ומסנינן את היין בסודרין. אמר רב שמי בר חיאי ובלבד שלא יעשה גומא. פ"י שלא ימשוך קצות הסודר למעלה וישאר כמו גומא באמצעיתו. ובקפופה מצריה. ואמרינן שמיה דרב שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח, שכן מצינו באהלי טומאה טפח, וכל מקום שיש בו חלל טפח כאהל חשב, ואין עושין עראי לכתחילה בשבת. פיראנקא, פ"י כסוי כפי הקנקן ויש בו נקבים קטנים קטנים לטנן בו היין כאשר יציקוהו בקנקן. אם יהיה זה הכיסוי בחצי פ"י הכלי אינו מסנן, אם הוא בכל הפה של כלי הוא מסננת ונראה כמשהו היין במשמרת. וי"א פרונקא, מטילת של בגד שעשאו לכסור כובא, כדאמרינן בתחילת במה טומנין מ"ש מפרונקא דמר. ואומר עוד בעי' פרק אין ממינין בהמה בפונקאות, פ"י ליה חמורא בכובה ציירה בפרונקא, לוי נישאר לוי אין בכלי, קשר פי הכלי בסבורטוט. נ"י נהדוק צבתא בפומא דכרוא מוך חדש וכדמיה לו, והוא מלשון מצאן צבתים או כרכות. וי"א לוף של דקל וכדמיה לו. ונתנין ביצה במסנת' של חדרל. תני יעקב קרחה

מסורת הש"ס

א) ביצה ו. כב., ג) מנחות לו. ע"ש. א) מור"ק יז. ד) [גמ'] הערוך ותקפופה], לא נעיל קלנ'. א) שם קט., ו) [גמ'] הערוך כרלא., ח) [ע' חוט' ביצה לב: ד"ה מלמטה למעלה.] ט) גי הערוך בערך צבת א' לא נהדק חייט' צצחא אסומא דחוייתא., ו) [נעיל קלנ'.] א) כן ית ערעוב דברים ע"י חסרון נקודות המנדלות ו"ל כדי שיצלו. שיהיו צלולין לנזב: את היין. מפני הקמחים וכו'. ועי' פירש"י [ה"ר"ק.] ט) [וע"ע חוט' ביצה ו. ד"ה והלכה.] א) [שיך לקד קמ:]

הגהות הב"ח

א) גמ' לא חשיבי וצטלי אמר (רבה) חו"מ וי"ב ס"א ר' אבין: (ג) שם לא ניהדק איניש (ריימ"ח) חו"מ וי"ב ס"א צצצוא: א) שם ממנא למנא בצצבאחא ז"ל ר' אהא: (ה) רש"י ד"ה שאל גביה וכו' מקרקעיתו של כלי: (ו) ר"ה נילאות וכו' ושל חשיבי שפודניו ונטריל לשכר היה: כדלמרמי צב"מ. ג"כ ע"ש סף דף דקלמר כב ספא שוטא דיוי מ"ש ר' ספא כסכאל לא ספוד ופסמתי' דף קיג קלמרי' ממתי מתלון' לפי סודנא רכטו וכו' אמר כב ספא לא יא דלמאי כסכאל לא אשמרי מחי סודנא אמר כב ספא סוד נאח וכו' ובספ"י דנדה קל' רכא לבכ ספא סודני ופיס"י שמי לשמות: ו) בא"ד ותחלת שפימן שאין סתקלת ניכר לאו מורא הוא: (ו) חוט' ד"ה יו"ט שני כו' צני מלאוין (אותה העיר) מא"מ וי"ב הנה"ה היא:

גליון הש"ס

מתני' ומסנינן את היין בסודרין. פי"ל קל' ע"א מור"ס האי ממוכרייתא: חוט' ר"ה ת"א וב' ושל גביס מאים. פי"ל יט ע"ב מור"ה הני ככרי.

לענין רש"י

ברשיי"ר [ברציירין]. לערבב. יוני"ש. ערובש. פרישו"ר. שפע, רורב. בריי"ש. טיפות נזולות.

רבינו חננאל

כולל לאיסור, לפי שאין בני תורה. מהא שמעינן שאפילו בדרים הנותרים כגון אילו וכדמיה להן הספסורין לעם הארץ, אין אדם רשאי לתורות להן להחרי' אלא חימיר עליהן לאיסור. וזה שאמר מתעטף אדם בבליה וכוסוביא ויוצא בה להדי'. פ"י כוסוביא חוטין ומשיחות שעליה, הלכה היא, דאק מקשינן עלה מדרב הונא [דאמר] היוצא בטלית שאינה מצוייתא כהלכתא כגון שתלה ציצית בג' כנפי הטלית והניח הציצית, אותן חוטי הציצית כיוון שאינה מצוייתא ב' כנפות שלה, אינה חשובה ציצית דמצוה, וכחוטין דעלמא הן חשובין, והיוצא בה חייב חטאת. ויפקינן ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי שלב האדם יציקומו כן בדעתו שתלה הרביעית וילבשה, אבל כוסביא לבבי כילה אינו צריך להן ובטלי ונכן נמי צליות שלנו שיש להן ד' ציציות אפי' אי חשבת להו אינן מצוייצות כהלכתן בטלי לגבי טלית. והא דאמר רבה בר בר חנה מערים אדם על המשמרת ביו"ט תללות בה רמונים ותולה בה שמרים, אליבא דרבנן שאסורין תללות ולשמר לכתחילה, ואע"פ שהיא איסורא והוא דחלה לה רמונים כרב אשי. ואע"ג דאמרינן מ"ש מרייתא דחניא מטילין שכר במורעד וכו', ההם